

به پرواز زنبور دقت کن

Posted on مهر ۱۳, ۱۳۸۹

Categories: [مهارت های زندگی](#), [مهارت های یادگیری](#)

Tags: [تفکر خلاق](#), [خلاقیت](#), [مهارت های زندگی](#), [مهارت یادگیری](#)

در میان موجودات ، آنچه انسان را از دیگران متمایز ساخته و او را اشرف مخلوقات کرده ، داشتن قوه تفکر و درک کلیات است . زندگی انسان در طول تاریخ هرگز از تفکر و اندیشه خالی نبوده است ؛ اما چیزی که مهم است و ابعاد موثر این تفکر را وسعت می بخشد ، پویایی اندیشه است . انسانی که پیوسته تفکر می کند و ذهن را از محبوس شدن در چارچوب ثابت و قواعد معین رها می کند و هر بار امور را به نحوی نو به هم مرتبط می سازد ، می تواند ایده یی جدید آرایه کند و در اینجا است که خلاقیت ظهور و بروز پیدا می کند .

خلاقیت ، همواره مفهومی اسرار آمیز ، وسیع و بسیار پیچیده بوده است ، بالاترین توانمندی تفکر و محصول نهایی ذهن و اندیشه انسان دانست اما صرف نظر از این باور قدیمی که خلاقیت را ناشی از نیروی اسطوره یی و ماورایی می پنداشتند در قلمرو علم روانشناسی و رفتارشناسی جدید نیز به دلیل ابهام و پیچیدگی ماهیت خلاقیت ، میان روانشناسی و پژوهشگران ذهن و روان در تعریف و تبیین آن اختلاف نظرهای زیادی وجود دارد .

عناصر خلاقیت

خلاقیت ، دارای عناصر تشکیل دهنده یی است ، اولین عنصر ، قلمرو مهارت ها است که مربوط به استعداد آموزش و تجربه در یک زمینه خاص است و به عنوان مواد اولیه کار محسوب می شود زیرا ، برای اینکه در یک حوزه خاص ، خلاق شوند ، باید دارای مهارت لازم در آن زمینه باشند . عنصر دوم مهارت های خود را در راه جدیدی به کار اندازند . این ویژگی ها یا مهارت ها را میتوان با آموزش و تجربه گسترش داد .

عنصر سوم ، انگیزه است ، انگیزه میل به کار بخاطر همان کار است . اصولاً انگیزه زمانی ایجاد می شود که شخص ، کار را جالب ، جذاب و رضایت آمیز ببیند و به انجام آن علاقه مند شود .

روش های ایجاد تفکر خلاق

: معلم می تواند با به کارگیری شیوه های مناسب زمینه رشد خلاقیت را در دانش آموزان فراهم کند ذیل از آن جمله اند :
استفاده از مغایرت ها : آرایه مطالبی که خلاف باورها مرسوم و عمومی علمی باشد ، مثلاً معلم در درس علوم از دانش ۱-
آموزان بخواهد که نظریات قدیمی را رد کنند و بدین ترتیب دانش آموزان را بر انگیزاند تا چیزها را ارزیابی کنند و راه های جالبی برای آزمون و اثبات کردن مسائل بیابند .

استفاده از تمثیل : معلم به دانش آموزان کمک کند تا با استفاده از چیزهایی که قبلاً می دانستند در موقعیتی مشابه به ۲-
اطلاعات ، حقایق و اصول تازه یی دستیابند . به آنها نشان داده شود چگونه محصولات علمی بر اساس موقعیت های مشابه شکل گرفته اند .

توجه دادن به کمبودها و خلأ موجود در دانش : از دانش آموزان خواسته شود بجای آنکه به دانستنی های انسان بپردازند ۳-
آنچه را که برای انسان مجهول مانده است بررسی کنند . مهارتهای دانش آموزان را برای جستجوی شکافهای ، ناشناخته ها و مجهولات توسعه دهند . معلم باید از دانش آموزان بخواهد تا تمام تعاریف ممکن یک مساله و همچنین موارد نقض آن را جست و جو کنند .

تقویت تفکر درباره امکانات و احتمالات : فرصتهایی ایجاد شود تا به سوالهایی مانند چطور ، اگر ، یا از چه راههایی پاسخ ۴-
داده شود و حتی خود وادار به پاسخ دادن به آنها بشود . دانش آموزان باید بفهمند چگونه یک چیز به چیزدیگر منجر می شود . هنگام گفتن مساله به دانش آموزان فرصت اندیشیدن به راههای مختلف حل مساله داده شود .

استفاده از سوالهای محرک : معلم باید بیشتر به گزاره های پرسشی که نیاز به درک عمیق دارد ، توجه کند و سوالهایی که ۵-
نیاز به ترجمه ، تفسیر ، تعریف ، اکتشاف و تجزیه و تحلیل دارد استفاده کند .

ایجاد فرصتهایی برای دانش آموزان تا رازهایی هر چیز را جستجو کنند ۶-

تشویق به مطالب زندگی افراد خلاق ۷-

تقویت تعامل دانش آموزان با اطلاعات قبلی : ایجاد فرصتهایی برای دانش آموزان تا با اطلاعاتی که دارند بازی کنند و به ۸-
آنها کمک کنند و فرصت دهند تا بتوانند با استفاده از حقایق و اطلاعات که قبلاً آموخته اند کارهایی را تجربه کنند .

تقویت مهارتهای مطالعه خلاق : از دانش آموزان خواسته شود به جای آنکه بگویند چه خوانده اند ، عقایدی را که در نتیجه ۹-

. خوانده اند به دست آورده اند بیان کنند

۱۰- ایجاد ابهام و تقویت آن : همه می دانند دانش آموزان زمانی یاد می گیرند که با موفقیت‌های حل مساله مواجه باشند .

بنابراین معلم باید موقعیت یادگیری را بیان نکته بی آغاز کند و سپس دست نگهدارد و اجازه دهد دانش آموزان خود با اطلاعات بازی کنند و درگیر شوند ، این روش خوبی است که منجر به یادگیری خود هدایتی می شود

۱۱- استفاده از روش اکتشافی : در روش اکتشافی ، دانش آموز خود به جستجوی راه حل می رود و معلم نقش راهنما را ایفا می کند . در این روش بیش از جواب مساله چگونگی یافتن جواب مهم است. دانش آموز خود را به اطلاعاتی که پیرامون مساله توجه کرده و حتی ممکن است تغییراتی در آن ایجاد کند. بدین ترتیب امکان تجربه شخصی توسط دانش آموزان ، موقعیت یادگیری را برای آنها جذاب و مطبوع می نماید و انگیزه های درونی آنها را تقویت میکند. همه این جنبه ها در کشف و شکوفایی استعداد خلاق دانش آموزان تأثیر مستقیم دارد

ویژگی های شخصیت خلاق

هر چند خلاقیت یک توانایی همگانی است و همه انسانها کم و بیش از آن برخوردارند اما افرادی که خلاقیت بالایی دارند و به عنوان افرادی خلاق شناخته می شوند دارای خصوصیات شخصیتی و رفتار ویژه ای هستند که به وسیله این خصوصیات می تواند آن را از سایر افرادی که از خلاقیت کمتری برخوردار هستند تشخیص داد

۱- استقلال : فرد خلاق در افکار و کارهای خویش از استقلال بالایی برخوردار است

۲- کنجکاوی : کنجکاوی یک خصوصیت بارز فرد خلاق است . او تمایل زیادی به کشف مسائل و پی بردن به اصل پدیده ها دارد

۳- علاقه به کارهای پیچیده : فرد خلاق پیچیدگی را دوست دارد به همین دلیل او در کارهای مشکل و پیچیده بیش از هر چیز دیگر انرژی صرف می کند

۴- تحمل ابهام : برای فرد خلاق مواجه شدن با ابهامات ، یک مبارزه محسوب می شود و برای او نوعی لذت به دنبال دارد

۵- انعطاف پذیری : فرد خلاق از ذهن و شخصیتی بسیار انعطاف پذیر برخوردار است

۶- شوخ طبعی : شوخی ، خود نوعی خلاقیت است و شوخ طبعی از جمله ویژگی های عینی و قابل مشاهده در افراد خلاق است

۷- اعتماد به نفس بالا : فرد خلاق نسبت به خود و توانمندی هایش آگاهی دارد به همین سبب است از اعتماد به نفس زیاد برخوردار است

۸- ابتکار : ابتکار داشتن یعنی دور شدن از کلیشه ها ، قالبها و عادت های رایج و تکراری . فرد خلاق به راه حل های کلیشه ای و به طور کلی تفکر مبتنی بر عادت علاقه ای ندارد

۹- پشتکار : فرد خلاق تلاشگر و سخت کوش است و شکستها او را خسته نمی کند

۱۰- تخیل قوی : تخیل زیربنای خلاقیت است . این واقعیت را تاریخ علم و اندیشه های شخصیت‌های خلاق به اثبات رسانیده است

۱۱- حساسیت و توجه : بسیار از اشیا و پدیده هایی که برای اغلب مردم عادی و پیش پا افتاده جلوه می کند ، می تواند توجه و حساسیت فرد خلاق را برانگیزد

۱۲- زیبایی دوستی : فرد خلاق به آسانی مجذوب زیبایی می شود و نسبت به آن توجه و دقت زیادی دارد

۱۳- تردید : فرد خلاق معمولاً هر عقیده یا ایده تازه بی را به راحتی نمی پذیرد

شناخت ویژگی های خلاق

۱- ایده ها و نظرات خود را بدون ترس مطرح می کند

۲- معمولاً برای مسائل ، راه حلها و پاسخهایی متفاوت از سایر همسالان خود ارایه می کند

۳- به فعالیتها هنری علاقه زیادی دارد و در این زمینه دارای تجربه و مهارت است

۴- قالباً ایده ها و راه حل‌های بیشتری نسبت به سایر همسالان خود پیشنهاد می کند

۵- معمولاً قادر است با طنز پردازی ها و شوخی های جالب دیگران را بخنداند

- ۶- از والدین خود اغلب سؤالاتی غیر عادی و گاه عجیب و غریب می پرسد
- ۷- علاقه زیادی به نقاشی و ترسیم افکار و ایده های خود دارد
- ۸- انتقادگر است و هر نظر یا عقیده یی را به راحتی نمی پذیرد
- ۹- گاهی به خاطر بیان نظرات ایده های عجیب و غریبش در نظر همسالان خود فردی غیر عادی جلوه می کند
- ۱۰- از قوه تخیل خوبی برخوردار است
- ۱۱- معمولاً با آب و تاب صحبت می کند و سعی می کند ایده هایش را با جزییات کامل شرح دهد

موانع خلاقیت

- ۱- عدم آشنایی والدین و مربیان با مفهوم واقعی خلاقیت
 - ۲- قرار دادن قوانین خشک و دست و پاگیر در منزل و جامعه
 - ۳- عدم تکیه بر تفاوت های فردی
 - ۴- عدم اعمال مدیریت مناسب برای ایجاد جو مناسب برای خلاقیت
 - ۵- عدم مشاهده و آزمایش
 - ۶- تأکید بر روش تقلیدی و قالبی در علم و یادگیری
 - ۷- تأکید بر تفکر همگرا به جای تفکر واگرا
 - ۸- رواج روح سکوت در مقابل افراد
 - ۹- درگیر نشدن در مسائل زندگی
 - ۱۰- عدم نشاط و پویایی در جامعه
- نگاه خلاقانه آبراهام لینکلن رئیس جمهور پیشین آمریکا را در باره معلم پسرش می آوریم . آبراهام لینکلن در نامه یی به آموزگار پسرش نوشت :
- او باید بداند که همه مردم عادل و همه آنها صادق نیستند . اما به پسرم بیاموزید که به ازای هر شیاد ، انسانهای صدیق هم وجود دارد ، به او بگویید در ازای هر سیاستمدار خودخواه رهبر یا همتی هم وجود دارد ، به او بیاموزید که در ازای هر دشمن ، دوستی هم هست .
- می دانیم که وقت می گیرد ، اما به او بیاموزید که از باختن پند بگیرد و از پیروز شدن لذت ببرد . او را از غبطه بر حضر دارید . به او نقش مهم کسب در زندگی را آموزش دهید به او بگویید تعمق کند . به پرندگان در در حال پرواز در دل آسمان دقیق شود . به گل های درون باغچه ، به زنبورها که در هوا پرواز می کند دقیق شود .
- به پسرم بیاموزید که در مدرسه بهتر این است که مردود شود اما با تقلب به قبولی نرسد به پسرم یاد بدهید با ملایم ها ملایم و با گردن کشها گردن کش باشد . به عقاید ایمان داشته باشد حتی اگر همه در جهت خلاف حرف می زنند .
- به پسرم یاد بدهید که همه حرفها را بشنود و سخنی را که به نظرش درست می رسد انتخاب کند . ارزشهای زندگی را پسرم یاد بدهید که در اوج اندوه تبسم کند ، به او بیاموزید که در اشک ریختن خجالتی و جود ندارد ، به او بیاموزید که برای فکر و شعورش مبلغی تعیین کند ، اما قیمت گذاری برای دل بی معنا است . به او بگوید که تسلیم هیاهو نشود و اگر خود را بر حق می داند پای سخنش بایستد و با تمام قوا بجنگد . در کار تدریس به پسرم ملایمت به خرج دهید ، اما از او یک نازپرورده نسازید . بگذارید که او شجاع باشد . به او بیاموزید که به مردم اعتقاد داشته باشد . توقع زیادی است ، اما ببینید که چه می توانید بکنید .
- پسرم کودک کم سال خوبی است

There are no comments yet.